

CAROLI FRANCISCI LHOMOND

EPITOME HISTORIAE SACRAE

BREVI CHRISTI VITAE NARRATIONE ADDITA

INTEGRVM OPVS AD VSVM DISCIPVLORVM EDIDIT

ROBERTVS CARFAGNI

PAUCISSIMIS VERBIS MVTATIS

Edizioni Accademia
Vivarium novum

RES QVAE HOC LIBRO CONTINENTVR

PRAEFATIO	<i>pāg.</i> 5
VETVS TESTAMENTVM	
PRIMA AETAS: Terrārum orbem et omnia quae in eō insunt Deus creat	9
SECVNDA AETAS: Hominēs dīluviō pūniuntur	17
TERTIA AETAS (I): Abrāhāmus et Isaacus	25
TERTIA AETAS (II): Iacōbus	33
TERTIA AETAS (III): Iōsēphus	43
TERTIA AETAS (IV): Iōsēphus	53
QVARTA AETAS (I): Fuga ex Aegyptō: Moisēs et Iosūe	69
QVARTA AETAS (II): Iūdicēs creantur: Gedeōn, Samsōn, Samuēl	81
QVARTA AETAS (III): Rēgēs creantur: Saūl et David	91
QVINTA AETAS (I): Ex ūnō duo rēgna creantur: alterum Iūdae, alterum Isrāēlis	107
QVINTA AETAS (II): Fābula dē Tobīā	113
QVINTA AETAS (III): Nabūchōdonosor et captīvitās Babylōnica	125
SEXTA AETAS: annō LXIII a. Chr. n. Iūdaea prōvincia stipendiāria populī Rōmānī fit	139
NOVVM TESTAMENTVM	
PARS I: Iēsū nātivitās et vīta	155
PARS II: Iēsū doctrīna, mors et resurrectiō	169
TABVLAE REGIONVM, TEMPORVM ORDO ET INDICES VARII	
VETERIS NOVIQVE TESTAMENTI REGIONES, VRBES ET OPPIDA	185
ORDO TEMPORVM HISTORIAE SACRAE	189
INDEX NOMINVM	191
INDEX VOCABVLORVM	194

NOTAE

=	idem atque	<i>Gr</i>	Graecē
:	id est	<i>imperf</i>	imperfectum
↔	contrārium	<i>ind</i>	indicātīvus
<	factum/ortum est	<i>indēcl</i>	nōn dēclīnātur
/	sive	<i>m</i>	masculīnum
+	cum, atque, additur	<i>n</i>	neutrum
a. Chr. n.	ante Chrīstum nātum	<i>nōm</i>	nōminātīvus
<i>abl</i>	ablātīvus	<i>pāg.</i>	pāgina
<i>acc</i>	accūsātīvus	<i>part</i>	participium
<i>adi</i>	adiectīvum	p. Chr. n.	post Chrīstum nātum
<i>adv</i>	adverbium	<i>pass</i>	passīvum
<i>coni</i>	coniūctīvus	<i>perf</i>	perfectum
<i>dat</i>	datīvus	<i>pl</i>	plūrālis
<i>dēcl</i>	dēclīnātiō	<i>praes</i>	praesēns
<i>dēp</i>	dēpōnēns	<i>prp</i>	praepositiō
<i>f</i>	fēminīnum	<i>sg</i>	singulāris
<i>fut</i>	futūrum	<i>sup</i>	superlātīvus
<i>gen</i>	genetīvus	<i>voc</i>	vocātīvus

Ad pāginārum latera explānantur vocābula quae nōn reperiuntur in librō cui titulus est FAMILIA ROMANA. Vocābula quae in Vetere Testāmentō reperiuntur, sī forte inveniantur in Novō Testāmentō, iterum explānantur, ut utraque librī pars per sē legī possit. Nōmina hominum et locōrum quae sunt in īmīs pāginīs explānantur in indicibus.

PRAEFATIO

prae-fātiō -ōnis *f* < *prae-fārī*

Carolus Franciscus Lhomond in parvō quōdam Galliae oppidō, quod eius cīvium linguā *Chaulnes* appellātur, annō MDCCXXVII p. Chr. n. pauperibus parentibus nātus est, quī eum litterīs studēre volentem pecūniā adiuvāre nōn potuerunt. Cum autem iam ā puerō pius et discendī cupidus esset, in seminārium missus est, ubi et linguam Latīnam et litterās sive sacrās sive nōn sacrās tam bene didicit, ut primum sacerdos, deinde etiam rēctor eiusdem seminārii factus sit.

Semināriō autem clausō, litterās in lūdō docuit. Librum scrīpsit *Dē virīs illūstribus urbis Rōmae*, quō ostendit Rōmānōrum antīquōrum virtūtēs discipulīs suis imitandās, et *Epi-tomēn historiae sacrae*, quā nārrāvit ea, quae in Vetere Testāmentō continentur: rēs gestās Iūdaeōrum scīlicet, ā tempore antīquissimō, quō Deus fēcerat terrārum orbem, ūsque ad Iēsū Chrīstī nātivitātem; cui librō ignōtus quīdam scrīptor epi-tomēn addidit Novī Testāmentī, quā Iēsū, dīvinī hominis, vīta et mors eiusdemque mīrabilia facta nārrantur.

Cum vērō annō MDCCXCII fidem pollicērī nōlisset hominibus et mīlitibus quī intereā rēgem occīsūrī erant atque rēs in Galliā iam mūtāverant, in carcerem est coniectus, unde paulō post, liberātus ā Iōanne Lambertō Tallien – ōlim eius discipulō quī semper grātus fuit magistrō ob ea omnia quae ille magnō cum amōre docuerat – exiit.

Duōbus post annīs tranquillē, ut vīxerat, mortuus est.

p. Chr. n. : post Chrīstum nātum
ā pauperibus parentibus

pius -a -um = quī Deum et hominēs dīligit

seminārium -ī *n* : locus ubi puerī vīvunt et student ut sacerdotēs fiant
sacer -cra -crum : quī ad Deum spectat

rēctor -ōris *m* = quī regit

illūstris -e = clārus, nōbilis

epitomē -ēs *f* *Gr* (acc -ēn) = brevis nārrātiō
historia -ae *f* = nārrātiō rērum gestārum
testāmentum -ī *n* (< testis) = lēx inter Deum et hominēs statūta

nātivitās -ātis *f* = tempus quō aliquis nāscitur
scrīptor -ōris *m* = quī (librōs) scrībit
dīvinus -a -um (< deus) = sacer

con-icere -iēcisse -iectum (< cum-) = iacere

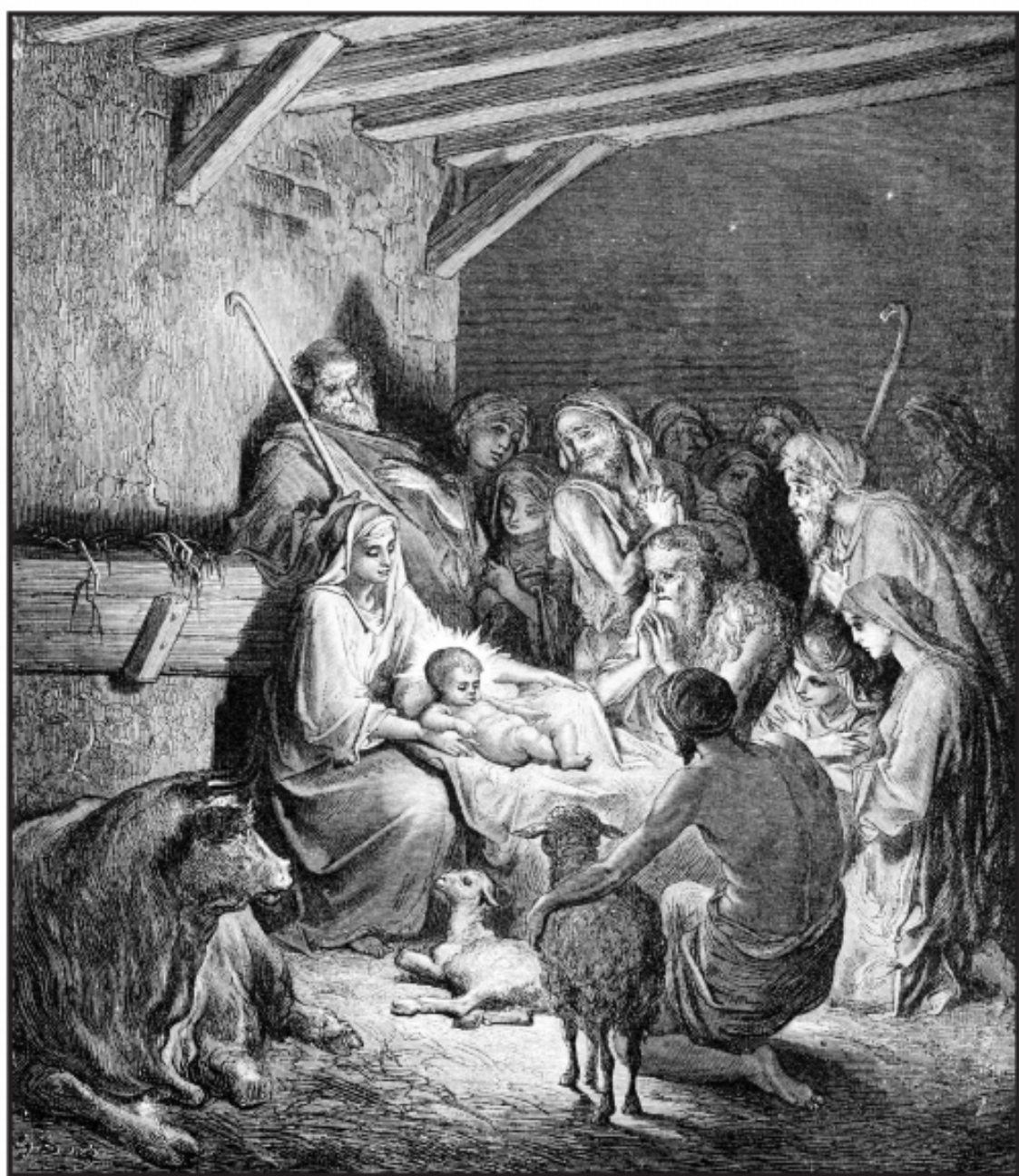

Iūdaeī -ōrum *m pl*, Carolus (-ī) Franciscus -ī *m*, Iōannes (-is) Lambertus -ī *m*

Homines et bestiae inter diluvium

NOVVM
TESTAMENTVM

Iesu nativitas

PARS I

IESV NATIVITAS ET VITA

nātivitās -ātis *f* = tempus quō aliquis nāscitur

I. In oppidō Bethlehem Iēsūs nāscitur

Exiit ēdictum ā Caesare Augustō ut dēscrīberētur ūniversus orbis. Ascendit Iōseph dē cīvitāte Nazareth in cīvitātem, quae vocātur Bethlehem, cum Mariā, uxōre suā. Cum essent ibi, implētī sunt diēs pariendī, et peperit filium, quem pannīs involvit et reclīnāvit in praesēpiō.

praesēpiū -ī *n*

ēdictum -ī *n* = quod pūblicē imperātur ut dēscrīberētur ūniversus orbis : ut omnēs cīvēs numerārentur

implētī sunt diēs pariendī : vēnit diēs quō Mariāe pariendum erat
pannus -ī *m* = vestis vetus et vīlis
in-volvere -visse -volūtum = veste circum-dare, vestire | re-clīnāre = facere ut aliquis recumbat

II. Angelus pāstōribus nūntiat Iēsum esse nātum

Pāstōrēs erant in regiōne eādem vigilantēs aut custōdientēs gregem suum. Angelus Dominī stetit iūxtā illōs et clāritās magna circumfulsit illōs ita ut timērent valdē. At angelus dīxit illīs: “Nōlīte timēre: nātus est hodiē Salvātor in cīvitāte Bethlehem. Hōc signō eum cognōscētis: inveniētis īnfantem pannīs involūtum et positum in praesēpiō.” Et subitō appāruit multitūdō magna angelōrum laudantium Deum et dīcentium: “Glōria in altissimīs Deō et pāx hominibus bonae voluntātis.”

angelus -ī *m* = nūntius Deī

Dominī : Deī
clāritās -ātis *f* < clārus
circum-fulgēre -sisse = subitō lūcendō illū-strāre
salvātor -ōris *m* (< salvāre) = quī salūtem affert

glōria sīt in altissimīs caelīs ... et pāx sīt ...

III. Iēsum pāstōrēs eunt vīsum

Ut discessērunt ab iīs angelī, pāstōrēs loquēbantur inter sē: “Eāmus et videāmus quod factum est in cīvitāte Bethlehem.” Et vēnērunt, et invēnērunt Mariām et Iōseph et īnfantem

ut + *perf* = cum prīmum, postquam

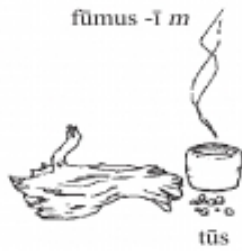
Caesar (-aris) Augustus (-ī) *m*, Iōseph *indēcl*, Nazareth *indēcl*, Salvātor -ōris *m*

revertī -tisse/-sum esse

magus -ī *m* = vir sapiēns et doctus, quī arte suā rēs mīrābilēs facit

ante-cēdere ↔ sequī

hāc vōce : hīs verbīs,
hāc sententiā

tūs tūris *n* : ē tūre accēnsō oritur fūmus dulcis myrrha -ae *f* : māteria pretiōsa quae ex quibusdam arboribus fluit; nōn solum in membrīs corporis spargitur, sed etiam accenditur ut ex eā fūmus dulcis oriātur

dē-cipere -cēpisse -ceptum = fallere

finēs -ium *m pl* = regiō, terra
bīmātus -ūs *m* = aetās duōrum annōrum
īnfra *adv*

cōn-surgere = surgere

doctor -ōris *m* = quī docet, magister

cōn-suētūdō -inis *f* = quod fierī solet, mōs
fēstus -a -um (diēs) = diēs ōtiōsus quō Deus adōrātur | trāns-igere -ēgisse -āctum = perficere, ad finem agere; trānsāctīs diēbus fēstīs = post diēs fēstōs

positum in praesēpiō. Postēā revertērunt pāstōrēs, laudantēs Deum propter omnia quae audīverant et vīderant.

IV. Magī ab Oriente Hierosolymam veniunt ut Iēsum Chrīstum adōrent

Cum nātus esset Iēsūs in cīvitāte Bethlehem, magī ab Oriente vērērunt Hierosolymam ut eum adōrārent. Et stēlla antecēdēbat eōs. Et dīcēbant: “Ubi est rēx Iūdāeōrum? Vīdimus enim stēllam eius in Oriente.” Hērōdes rēx turbātus est hāc vōce: timēbat enim nē rēgnum āmitteret.

Et cum cognōvissent magī ubi Chrīstus nātus esset, abiērunt, et vērērunt Bethlehem et invērērunt puerum cum Marīā mātrem eius et adōrāvērunt eum et obtulērunt eī aurum, tūs, et myrrham.

Admonitī in somnīs nē redīrent ad Hērōdem, aliā viā revertērunt in regiōnem suam.

V. Hērōdes imperat ut omnēs īfantēs occīdantur. Iōseph cum uxōre et puerō in Aegyptum fugit

Hērōdes, vidēns sē ā magīs dēceptum esse, īrātus fuit valdē. Et imperāvit ut occīderentur omnēs īfantēs quī erant in cīvitāte Bethlehem et in finibus, ā bīmātū et īnfra. Angelus Dominī appāruit Iōseph, dīcēns: “Surge, et accipe puerum et mātrem eius, et fuge in Aegyptum.” Quī, cōnsurgēns, accēpit puerum et mātrem eius nocte et fūgit in Aegyptum.

Postquam Hērōdes mortuus est, angelō admonente, Iōseph accēpit puerum et mātrem eius et vēnit in Galilaeam et habitāvit in cīvitāte, quae vocātur Nazareth.

VI. Iēsūs Chrīstus templum petit ibique doctōrēs interrogat

Cum esset Iēsūs annōrum duodecim, secūtus est parentēs suōs ascendentēs Hierosolymam secundum cōnsuētūdinem diēi fēstī. Transāctīs diēbus fēstīs, cum redīrent, remānsit Iēsūs Hierosolymae; et nōn cognōvērunt parentēs eius exīstimantēs

Hierosolyma -ae *f*, Iūdāeī -ōrum *m pl*, Hērōdes -is *m*, Galilea -ae *f*

Iesus inter doctores

Iesus mercatores et nummularios e templo eicit

eum esse in comitātū. Et regressī sunt Hierosolymam requirētēs eum. Post trīduum invēnerunt illum in templō sedentem in mediō doctōrum, audientem et interrogantem illōs. Et dēscendit cum iīs, et vēnit Nazareth, et pārēbat illīs, et prōficiēbat sapientiā et aetāte et grātiā apud Deum et hominēs.

VII. Iēsūs prīmōs discipulōs ad sē vocat

Iōannēs, praecursor Dominī, baptizābat in Iordāne flūmine. Quādam diē vīdit Iōannēs Iēsū venientem ad sē et ait: “Ecce Agnus Deī, ecce quī tollit peccāta mundi.” Et audīvērunt eum duo discipulī loquentem et secūtī sunt Iēsū. Quī, vidēns eōs sequentēs, dīxit: “Quid quaeritis?” Dīxērunt eī: “Magister, ubi habitās?” – “Venīte et vidēte” –. Et vēnērunt et vīdērunt et apud eum mānsērunt. Erant autem Andreās et Iōannēs.

VIII. Iēsūs ad nūptiās vocātur in Canā, et aquam in vīnum mūtāt

Nūptiae factae sunt in Canā Galilaeae: et erat māter Iēsū ibi. Vocātus est autem et Iēsūs et discipulī eius ad nūptiās. Et dēficiente vīnō, dīcit māter Iēsū: “Vīnum nōn habent.” Deinde dīcit māter eius ministrīs: “Quodcumque dīxerit vōbīs, facite.” Erant ibi lapideae hydriae sex, quās aquā implērī iussit Iēsūs. “Haurīte nunc” inquit. Et hausērunt et tulērunt architriclīnō vīnum melius quam prīstinum.

Hoc fēcit initium signōrum Iēsū.

IX. Iēsūs mercātōrēs et nummulāriōs flagellō ē templō ēicit

Prope erat Pascha Iūdāeorum, et ascendit Iēsūs Hierosolymam. Et invēnit in templō vēndentēs bovēs, et ovēs et columbās et nummulāriōs sedentēs. Et cum fēcisset quasi flagellum dē fūniculīs, omnēs ēiēcit dē templō,

flagellum -ī *n*

fūnis -is *m*

comitātus -ūs *m* = comitum numerus
re-gredi -gressum esse = redire
trīduum -ī *n* = trēs diēs

prō-ficere = prōgredi, melior fieri

sapientia -ae *f* < sapiēns
grātia -ae *f*; amor

prae-cursor -ōris *m* = quī venit ante
baptizāre : aquā sacrā pūrū facere ā maleficiīs

Agnus Deī : Iēsūs
peccātum -ī *n* = maleficium
eum loquentem

nūptiae -ārum *f pl* < nūbere

lapis -idis *m*

discipulī vocātī sunt

dē-ficere = deesse

quodcumque = quidquid

lapideus -a -um = ex lapide factus

hydria -ae *f*

architriclīnus -ī *m* = quī convīviō/convīvīs
praeest | prīstinus -a -um = quī antea fuit
signōrum : rērum mirābilium

nummulārius -ī *m* (< nummus) = tabernārius
quī pecūniā mūtūam pretiō dat

Pascha -ae *f*: diēs fēstus quō commemorātur
libertās ā servitūte Aegyptiōrum recepta

mercātōrēs vēndentēs

columba -ae *f*

fūniculus -ī *m* = parvus fūnis

Iōannēs -is *m*, Iordānis -is *m*, Andreās -ae *m*, Cana -ae *f*

aes aeris *n* = pecūnia, assēs

sub-vertere

Patris ; Deī

negōtiātiō -ōnis *f* = negōtium mercātōris

rēgulus -ī *m* = parvus rēx

febris -is *f* (*acc* -im, *abl* -ī) = nimius calor corporis

īnfirmārī = aegrōtāre

audīvisset

vādere = īre

crēdidit in verbō ; crēdidit verbīs

con-clūdere -sisse -sum = inclūdere

cum irruerent in Iēsum : cum accurrerent ad Iēsum

secus *ppp* + *acc* = secundum | stāgnū -ī *n* = lacus aquae stantis (: nōn fluentis)

ut cessāvit loquī : cum primum finem fēcit loquendī | dūc *nāviculam*

laxāre rētia = iactāre rētia

praeceptor -ōris *m* = magister

annuere = aliquid manibus mōtōque capite significāre

socius -ī *m* = homō quī commūnī fortunā/negōtiō coniungitur cum aliquō

ambō -ae -ō = uterque

īnfirmitās -ātis *f* = mala valētūdō

Sabbatum -ī *n* = diēs ōtiōsus quō Deus adōrātur et ā negōtiīs abstinētur

dē-tinēre -tinuisse -tentum = retinēre, prohibēre; īnfirmitāte dētentus : quī prae īnfirmitāte movērī nōn potest

grabātus -ī *m* = lectulus

ovēs quoque et bovēs, et nummulāriōrum effūdīt aes, et mēnsās subvertit.

Et hīs quī columbās vēndēbant dīxit: “Auferte ista et nōlīte facere domum Patris meī domum negōtiātiōnis.”

X. Iēsūs rēgulī filium febrī affectum sānat

Erat quīdam rēgulus, cuius filius īnfirmābātur. Quī cum audīssset Iēsum advēnisse ā Iūdaeā in Galilaeam, abiit ad eum, et rogābat ut dēscenderet Capharnāum et sānāret filium. Dīcit eī Iēsūs: “Vāde, filius tuus vīvit.” Crēdidit vir in verbō quod dīxerat eī Iēsūs et ībat domum. Servī autem occurrērunt eī et nūntiāvērunt filium līberātum esse febrī. Et cognōvit pater eum līberātum esse febrī eādē hōrā quā dīxerat Iēsūs: “Filius tuus vīvit.”

XI. Magna piscium multitudō rētibz concluditur

Cum turbae irruerent in Iēsum ut audīrent verbum Deī, ipse ascendit in nāvem quae erat secus stāgnū, et sedēns docēbat dē nāviculā turbās. Ut cessāvit loquī, dīxit Simōnī: “Dūc in altum, et laxāte rētia.” Respondit Simon: “Praeceptor, tōtam noctem labōrāvimus, sed nihil cēpimus; tamen, sīcut dīxistī, laxābō rēte. Et cum hoc fēcissent, conclūsērunt piscium multitudinem magnam, ita ut rumperētur rēte. Et annuērunt sociīs quī erant in aliā nāve, ut venīrent et adiuvārent. Et vērērunt sociī et implēvērunt ambās nāvēs ita ut paene mergerentur.

XII. Iēsūs virum īnfirmitāte affectum Sabbatō, Iūdaeīs mīrantibz, sānat

Erat ibi in grabātō vir quīdam magnā dētentus īnfirmitāte. Cui Iēsūs dīxit: “Vīs sānus fierī?” – “Utinam, Domine!” – “Surge, tolle grabātum tuum, et ambulā.” Et statim sānus factus est ille. Dīcēbant ergō Iūdaeī: “Sabbatum est: nōn licet tibi tollere grabātum tuum.” Respondit iīs: “Quī mē sānum fēcit, mihi dīxit: ‘Tolle grabātum tuum et ambulā.’” Propterea

Capharnāum -ī *n*, Simon -ōnis *m*

persequēbantur Iūdaeī Iēsum, quia haec faciēbat Sabbatō, et quaerēbant eum ut interficerent.

XIII. Ego autem dīcō vōbīs: “Diligite inimīcōs vestrōs, et benefacite hīs quī ōdērunt vōs”

Vidēns Iēsūs turbās, ascendit in montem et docēbat eas: “Audīstis dictum esse ab antīquīs: ‘diligēs proximum tuum, et odiō habēbis inimīcum tuum.’ Ego autem dīcō vōbīs: diligite inimīcōs vestrōs, et benefacite hīs quī ōdērunt vōs, et ōrāte prō persequentibus et calumniantibus vōs.

Estōte misericordēs sicut et Pater vester misericors est. Nōlīte iūdicāre, et nōn iūdicābiminī: nōlīte condemnāre, et nōn condemnābiminī. Date et dabitur vōbīs. Quid vidēs festūcam in oculō frātris tuī, trabem autem quae in oculō tuō est nōn cōnsīderās? Eice primum trabem dē oculō tuō, et tunc perspiciēs ut ēdūcās festūcam dē oculō frātris tuī.”

XIV. In oppidō Naim Iēsūs puerum dēfūctum in vītā re-vocat

Iēsūs ibat in cīvitatē quae vocātur Naim, et ibant cum eō discipulī eius et turba cōpiōsa. Cum autem appropinquāret portae cīvitatē ecce dēfūctus efferēbātur filius ūnicus mulieris quae vidua erat. Quam cum vīdisset Iēsūs, misericordiā mōtus, dīxit mulierī: “Nōlī flēre.” Et accessit et tetigit loculum. Hī autem quī portābant stetērunt. Et ait: “Adulēscēns, tibi dīcō: surge!” Et resēdit quī erat mortuus, et coepit loquī. Et Iēsūs dedit illum mātī suae.

XV. Iēsūs puellam dēfūctam, filiam cuiusdam prīncipis nōmine Iaīrī, in vītā revocat

Ecce prīnceps quīdam accessit ad Iēsum adōrāns eum edīcēns: “Domine, filia mea modo dēfūcta est, sed venī, impōne manum tuam et vīvet.” Exurgēns Iēsūs sequēbātur eum et discipulī eius erant cum illō. Et cum vēnisset domum prīncipis, et vīdisset tībīcinēs et turbam tumultuantem, dīcēbat:

Naim *indēcl*

bene-facere + *dat*

antīquīs *hominibus*
proximus -ī *m*
odiō habēre = ōdisse

calumniārī = accūsāre (falsō)

miserīcors -rdīs *adi* (< miser + cor) = quī dolet
ob alterfūs malam fortūnam | et : etiam
con-demnāre = aliquem poenam meruisse
cōstituere
quid...? = cūr...?

trabs -bis *f*

cōnsīderāre = mente spectāre, cōgitāre (dē rē)

per-spicere = dīligenter aspicere

(vītā) dē-fungī -fūctum esse = morī

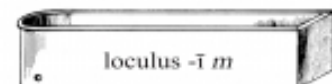
cōpiōsus -a -um (< cōpia) = frequēns

ef-ferre (< ex-)

ūnicus -a -um = ūnus et sōlus

vidua -ae *f* = mulier quae marītum amīsit
miserī-cordiā -ae *f* = dolor ob alterfūs malam
fortūnam

re-sidēre -sēdisse = sedēre

ex-surgere = surgere

“Recēdite: nōn est enim mortua puella, sed dormit.” Et cum ēiecta esset turba, intrāvit, et tenuit manum eius. Et surrēxit puella.

parvulus -ī m

efficiēminī : fiētis

rēgnum -ī n = rēgis imperium

statuere = pōnere, facere ut aliquis stet

scandalizāre = prāvō exemplō perdere
ex-pedīre + dat = prōdesse, melius esse
suspendātur mola collō : mola impōnātur
collō | mola -ae f = īnstrūmentum quod cum
frūmentō vertitur | dē-mergere = submergere
profundus -a -um = altus
vae + dat = heu! + acc
scandalum -ī n = prāvum exemplum

mōtus -ūs m < movēre

sub-levāre = tollere | sublevāvisset

mandūcāre = ēsse

dis-tribuere -uisse -ūtum = dīvidere (inter eōs)

col-ligere -lēgisse -lēctum ↔ spargere
fragmentum -ī n = pars frācta (ab rē)

XVI. Parvulō advocātō atque in mediō positō, dīxit Iēsūs: “Nisi efficiēminī sicut parvulus iste, nōn intrābitis in rēgnum caelōrum”

Advocāns Iēsūs parvulum, statuit eum in mediō. Et dīxit illīs qui eum secūtī erant: “Nisi efficiēminī sicut parvulus iste, nōn intrābitis in rēgnum caelōrum. Sī quis autem scandali-
zāverit ūnum dē parvulīs istīs, expedit eī ut suspendātur mola
collō eius et dēmergātur in profundum mare. Vae hominī illī,
per quem scandalum venit!”

XVII. Iēsūs imperāvit ventīs et marī, et facta est tranquillitās magna

Ascendit Iēsūs in nāviculam et secūtī sunt eum discipulī. Et mōtus magnus factus est in marī ita ut nāvicula operīrētur
flūctibus; ipse vērō dormiēbat. Et accessērunt ad eum dis-
cipulī eius, et suscitāvērunt eum dīcentēs: “Domine, salvā
nōs: perīmus!” Et dīcit eīs Iēsūs: “Quid timidī estis?”

Tunc surgēns imperāvit ventīs et marī, et facta est tran-
quillitās magna.”

XVIII. Iēsūs Chrīstus hominū multitudīnem panibus et pis- cibus alit

Abiit Iēsūs trāns mare Galilaeae, et sequēbātur eum mul-
titūdō magna. Cum sublevāisset ergō oculōs Iēsūs et vīdisset
turbam māximam illam, dīxit Philippō: “Unde emēmus pānēs
ut mandūcent hī?”

Respondit Andreās, ūnus ex discipulīs: “Est puer hīc, quī
habet quīnque pānēs et duōs piscēs, sed quid sunt inter tot
hominēs?” Accēpit ergō Iēsūs pānēs et, cum grātiās ēgisset,
distribuit: similiter et ex piscibus quantum volēbant. Postea
collēgērunt fragmenta, et superfuērunt duodecim cophinī
fragmentōrum.

Philippus -ī m

PENSA (§ I-XVIII)

Pēnsūm I

Coniunge sententiās.

• 1. Mariā Iēsum pannīs involūtum	•	• illa surrēxit.
• 2. Deī angelus pāstōribus apparuit,	•	• in praesēpiō reclīnāvit.
• 3. Cum timēret nē rēgnū amitteret,	•	• Iēsūs dīxit ut surgeret et ambulāret.
• 4. Secundum diēi fēstī	•	• parentēs Hierosolymam regressī
• cōsuētūdinem	•	• sunt ut eum quaerent.
• 5. Cum nōn invēnissent Iēsum in	•	• rēgulus domum rediit et filium febrī
• comitātū,	•	• liberātum invēnit.
• 6. Nummulāriīs et mercātōribus	•	• Iēsūs cum parentibus Hierosoly-
• ēiectīs, Iēsūs dīxit:	•	• mam ascendit.
• 7. Crēdēns Iēsū dīcentī filium	•	• Iēsūs ventīs et marī imperāvit, et
• vīvere,	•	• tranquillitās magna facta est.
• 8. Homīnī magnā infirmitāte in	•	• ut iīs dīceret Salvātōrem in cīvitāte
• grabātō dētentō	•	• Bethlehem esse nātum.
• 9. “Prīmum trabem dē oculō tuō	•	• Hērōdes infantēs ā bīmātū et infrā
• ēice”, dīxit Iēsūs	•	• necārī iussit.
• 10. Cum Iēsūs puellae, Iaīrī filiae,	•	• “et tunc perspicīēs ut ēdūcās festū-
• manum tenēret	•	• cam dē oculō frātris tuī”.
• 11. Discipulīs ob magnum maris	•	• Iēsūs, postquam grātiās ēgerat, om-
• mōtum timentibus,	•	• nibus pānēs et piscēs distribuit.
• 12. Cum pānem nōn habērent quem	•	• “Nōlīte facere domum Patris meī
• mandūcārent,	•	• domum negotiātiōnis”.

Pēnsūm II

Interrogā id, quod ad haec respōnsa convenit.

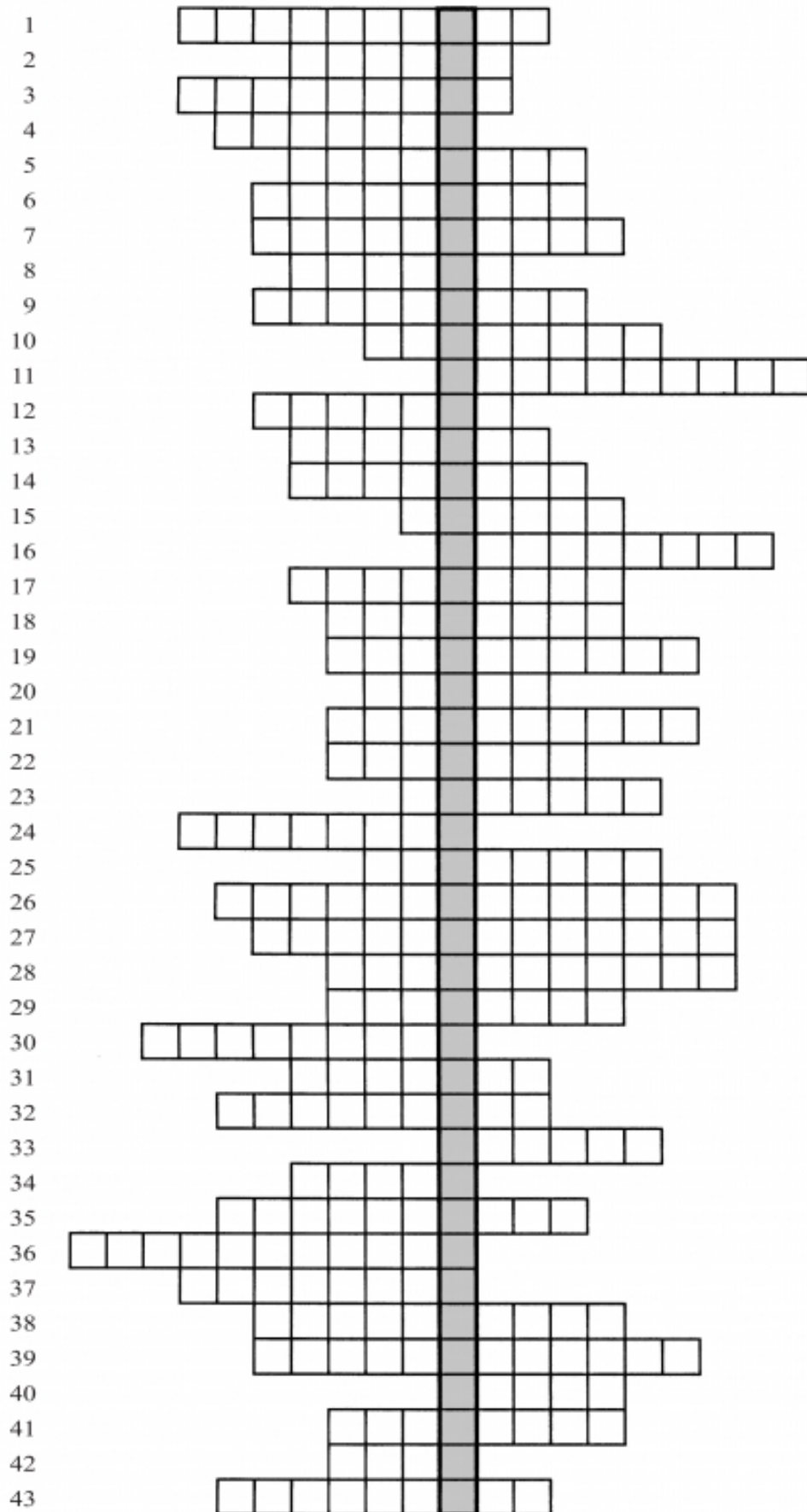
- 1. In oppidō Bethlehem.
- 2. Angelus iīs dīxit Salvātōrem nātum esse, pannīs nunc involūtum et in praesēpiō positum.
- 3. Magī ab Oriente vērunt Hierosolymam ut Iēsum adōrārent.
- 4. Stēlla eōs antecēdēbat.
- 5. Magī Iēsū dōnāvērunt aurum, tūs et myrrham.
- 6. Hērōdes, cum sēnsisset sē ā magīs dēceptum esse, imperāvit ut omnēs infantēs ā bīmātū et infrā necārentur.
- 7. Iōseph cum Mariā et Iēsū infante in Aegyptum aufūgit, unde redīvit post Hērōdis mortem.
- 8. Cum duodecim habēret annōs.
- 9. Iēsūs, in templō sedēns in mediō doctōrum, eōs audiēbat atque interrogābat.
- 10. Iōannēs, quī in Iordāne flūmine baptizābat, Iēsū praecursor fuit.
- 11. Cum vīnum inter nūptiās dēficeret, Iēsūs aquam in vīnum mūtāvit, quod melius quam prīstinum fuit.
- 12. Flagellō dē fūniculīs factō, Iēsūs nummulāriōs et mercātōrēs ē templō ēiecit.

- 13. Iēsūs Simōnī, quī nihil sē cēpisse dīcēbāt, imperāvit ut rētia laxāret; quod cum fēcisset, magnam piscium multitudinem conclūsit.
- 14. Iēsūs dīxit inimīcōs dīligere oportēre atque misericordēs esse. Addidit etiam nēminem esse iūdicandum neque quemquam esse condemnandum.
- 15. Viduae filiū unicū, quī dēfūctus erat, in vītā revocāvit.
- 16. Eī expedit ut collō mola suspendātur ac dēmergātur in mare profundum.

Pēnsūm III

Vocābula in fōrmā pōne. Litterae, quae in quadrātīs nigriōribus positae erunt, sententiam efficiēt ex sacrīs librīs prōmptam.

- 1. = quidquid.
- 2. Vestis vīlis quā Iēsūs infāns est involūtus.
- 3. In eō Iēsūs infāns est reclīnātus.
- 4. Appāruit pāstōribus gregēs cūstōdientibus.
- 5. Circumfulsit pāstōrēs cum Deī angelus apparuit.
- 6. Facere ut aliquis recumbat.
- 7. ↔ sequī.
- 8. Nōmen Iēsū patris.
- 9. Nōmen urbis ubi Iēsūs nātus est.
- 10. = fallere.
- 11. = surgere.
- 12. Iēsū obtulērunt magī.
- 13. Infantium actās quōs Hērōdēs necāre iussit.
- 14. In mediō eōrum sedēbat Iēsūs in templō.
- 15. Tālis erat diēs quō Iēsūs cum parentibus Hierosolymam ascendit.
- 16. < sapiēns.
- 17. = comitum numerus.
- 18. = quī salūtem affert.
- 19. Tālis fuit Iōannēs.
- 20. Vocātur Agnus Deī.
- 21. Hoc in Iordāne flūmine faciēbat Iōannēs.
- 22. = redīre.
- 23. Fīēbant in Canā Galilaeae cum Iēsūs vēnit.
- 24. = malefīcium.
- 25. Tālēs erant hydriae.
- 26. Quī convīviō/convīvīs praeest.
- 27. Domum Deī fēcērant domum ...
- 28. Eōs ēiēcīt Iēsūs ex templō.
- 29. Avēs quās in templō mercātōrēs vēndēbant.
- 30. Ex iīs cōnstābat flagellum quō Iēsūs omnēs ēiēcīt ex templō.
- 31. = parvus rēx.
- 32. = aegrōtāre.
- 33. Diēs fēstus quō commemorātur libertās ā servitūte Aegyptiōrum recepta.
- 34. Eā afficiēbātur rēgulī filiū quem Iēsūs sānāvit.
- 35. = inclūdere.
- 36. Eā dētīnēbātur vir quī in grabātō erat
- 37. Diēs ōtiōsus quō Iūdāeī Deum adōrāre solent.
- 38. = aliquem poenam meruisse cōstitūere.
- 39. Tālēs Iēsūs dīcit hominēs esse dēbēre.
- 40. Ea prīmum dē oculō tuō ēicienda est.
- 41. Eam postea dē oculō frātris ēdūcendam esse dīcit Iēsūs.
- 42. Ea collō suspendātur illīus quī ūnum ex parvulīs scandalizāverit.
- 43. Tālis erat illīus viduae filiū.

Pēnsūm IV

Scribe verba idem significantia.

_____	= trēs diēs	_____	= secundum
_____	= prōgredi, melior fieri	_____	= magister
_____	= deesse	_____	= uterque
_____	= quī antea fuit	_____	= mala valētūdō
_____	= parvus fūnis	_____	= accūsāre (falsō)
_____	= pecūnia, assēs	_____	= frequēns
_____	= negōtium mercātōris	_____	= mulier quae maritum amisit
_____	= ire	_____	= tollere

Pēnsūm V

Scribe verbōrum fōrmās.

involvere	_____
reverti	_____
_____	dēceptum
trānsigere	_____
_____	regressum esse
_____	conclūsisse
_____	dētentum
dēfungi	_____
residēre	_____
_____	distribūtum
_____	collēgisce

Pēnsūm VI

Verba, quae dēsunt, scribe.

antecēdere	In oppidō Bethlehem Mariā Iēsum peperit, quem _____
benefacere	involūtum in _____ reclīnāvit. Ad eum adōrandum nōn solum
bīmātus	pāstōrēs, quibus Dominī angelus apparuerat dīcēns ‘_____
condemnāre	nātum esse’, īvērunt, sed etiam magī ab Oriente venientēs, quōs stēlla
cōsuētūdō	_____. Illī, cum ad Iēsum pervēnissent, eī aurum, _____
dēficere	et myrrham obtulērunt. Nōn diū in Iūdaeā mānsērunt Iēsū parentēs
dēfungi	cum infante: Hērōdes enim, Iūdaeōrum rēx, imperāverat ut omnēs ā
doctor	_____ et īnfra occīderentur; quod cum audīvit Iōseph, angelō
expedīre	admonente, migrandum esse putāvit in Aegyptum, unde rediit post
febris	Hērōdis mortem.
festūca	Ōlim, cum secundum _____ diēi fēstī parentēs cum Iēsū,
flagellum	quī tunc duodecim habēbat annōs, Hierosolymam ascendissent ac,
īnfirmitās	_____ diēbus illīs, regrederentur, accidit ut Iēsūs ibi,
mola	_____ interrogāns et audiēns, in templō remaneret, ubi post
negōtiātiō	_____ inventus est.

nummulārius
 pannus
 praesēpium
 prōficere
 profundus
 rēgnum
 salvātor
 statuere
 trabs
 trānsigere
 trīduum
 tūs

Iam tunc Iēsūs sapientiā et grātiā apud Deum et hominēs _____, sed initium signōrum illud fuit cum, in Canā Galilaeae, Iēsūs vīnum, quod _____, ex aquā effēcit. Multa deinde mīra fēcit: cuiusdam rēgulī filium, quī _____ affectus erat, sānāvit; virum quendam, quī magnā dētīnēbātur _____, Sabbatō, Iūdaeīs mīrantibus, sānum fēcit; filium dēnique ūnicum cuiusdam viduae, quī nūper _____, in vītā revocāvit. Iēsūs vērō nōn modo aegrōs sānābat, sed etiam improbōs hominēs reprehendēbat (sicut accidit eō diē quō in templō hominēs invēnit quī ovēs et columbās vēndēbant et _____ sedentēs, quōs _____ dē fūniculīs factō ex templō ēiēcit nē domum Deī domum facerent _____) et omnēs docēbat dīcēns: “Dīligite inimīcōs vestrōs et _____ hīs quī ōdērunt vōs. Nōlīte _____, et nōn condemnābiminī. Ēicite prīmum _____ dē oculō vestrō, et tunc perspicietis ut ēdūcātis _____ dē oculīs frātrum vestrōrum.” Quōdam vērō diē, postquam parvulum in mediō _____, dīxit: “Nisi efficiēminī sicut parvulus iste, nōn intrābitis in _____ caelōrum. Sī quis scandalizāverit ūnum dē parvulīs istīs, _____ eī ut suspendātur _____ collō eius et dēmergātur in _____ mare.”

Sic ille loquēns Iūdaeae urbēs et oppida percurrere solēbat.

Questo volume, quando sprovvisto del triangolino affianco, è da considerarsi copia saggio e campione gratuito fuori commercio, e perciò non può esser venduto, né ceduto ad alcun altro titolo, ai sensi dell'art. 17, comma 2°, della legge 633 del 1941. Esso è inoltre esente da IVA (d. p. r. 26 ottobre 1972, n. 633, art. 2, lett. d) e dall'obbligo della bolla d'accompagnamento (d. p. r. 6 ottobre 1978, n. 627, art. 4, n. 6).

